

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE W KLASIE 8

W SZKOLE PODSTAWOWEJ W DEBRZNIE

Wymagania edukacyjne to oczekiwane przez nauczyciela osiągnięcia ucznia, niezbędne do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych, sformułowane w oparciu o realizowany przez nauczyciela program nauczania. **Wymagania na stopień wyższy muszą mieścić się w wymaganiach na stopień niższy.** Wymagania muszą zapewniać realizację celów edukacyjnych wynikających z podstawy programowej w takim stopniu, w jakim jest to możliwe z uwagi na występujące u ucznia trudności w uczeniu się. Podstawowym celem dostosowania wymagań jest wyrównanie szans edukacyjnych uczniów oraz zapobieganie wtórnym zaburzeniom sfery emocjonalno-motywacyjnej. Poziom wymagań musi być adekwatny do możliwości ucznia, by mógł im sprostać oraz by skłonił ucznia do odpowiedniego wysiłku edukacyjnego i zapewnił mu otrzymywanie ocen motywujących do wyťažonej pracy. Obszary dostosowania obejmują: **warunki procesu edukacyjnego**: zasady, metody, formy, środki dydaktyczne; **zewnętrzną organizację nauczania** (np. posadzenie ucznia słabosłyszącego w pierwszej ławce); **warunki sprawdzania poziomu wiedzy i umiejętności** (metody i formy sprawdzania i kryteria oceniania).

OCENA DOPUSZCZAJĄCA UCZEŃ:	OCENA DOSTATECZNA UCZEŃ:	OCENA DOBRA UCZEŃ:	OCENA BARDZO DOBRA UCZEŃ :	OCENA CELUJĄCA UCZEŃ:
DZIAŁ I. CZŁOWIEK , GRUPA SPOŁECZNA , RODZINA				
Temat: Człowiekiem jestem...				
• Potrafi wymienić czynniki, które kształtują człowieka jako jednostkę. • Wie, czym się zajmuje przedmiot wiedza o społeczeństwie. • Wie, czym są komunikaty werbalne i niewerbalne.	• Potrafi podać przykłady nauk humanistycznych • Rozumie zasady komunikowania się i je stosuje	• Wymienia elementy osobowości człowieka. • Zna znaczenie słowa asertywność. • Wie, jak przygotować samodzielnie prezentację i publicznie ją przedstawić.	• Potrafi wymienić i opisać dziedziny humanistyki, które tworzą wiedzę o społeczeństwie. • Opisuje elementy osobowości człowieka i określa, jak wpływają na różnorodność ludzi. • Potrafi wskazać zachowania asertywne.	• Opisuje najważniejsze zasady skutecznego komunikowania się. • Potrafi samodzielnie przygotować autoprezentację
Temat : Człowiek jako istota społeczna				

• Wymienia najważniejsze potrzeby człowieka. • Wymienia kilka przykładów ról społecznych, które odgrywa.	• Potrafi wskazać przykłady potrzeb pierwotnych – biologicznych oraz wtórnych – psychicznych i społecznych. • Wyjaśnia pojęcie socjalizacja. • Wie, czym są: interakcja i więzi społeczne.	• Charakteryzuje człowieka jako istotę społeczną i podaje stosowne przykłady. • Wymienia różne rodzaje więzi społecznych. • Wie, jaką funkcję pełnią role społeczne.	• Charakteryzuje potrzeby ludzkie z uwzględnieniem ich podziału. • Wyjaśnia, jaką funkcję pełni społeczeństwo w procesie socjalizacji. • Charakteryzuje różne rodzaje więzi społecznych. • Potrafi wskazać, jak poszczególne grupy wpływają na odgrywane przez nas role społeczne.	• Opisuje rolę więzi społecznych w budowaniu relacji społecznych. • Opisuje człowieka jako istotę społeczną, używając poznanych pojęć.
---	---	---	---	---

Temat : **Zbiorowości i grupy społeczne**

• Wie, czym są zbiorowości społeczne. • Wie, czym są normy grupowe.	• Wie, czym są grupy społeczne. • Dokonuje podziału grup społecznych na formalne i nieformalne, pierwotne i wtórne, duże i małe. • Wskazuje przyczyny powstawania konfliktów.	• Zna sposoby rozwiązywania konfliktów. • Wie, jakimi metodami można osiągnąć kompromis.	• Charakteryzuje wybrane zbiorowości społeczne. • Potrafi określić rolę zbiorowości w życiu społecznym. • Charakteryzuje różne sposoby podejmowania decyzji w grupie oraz wskazuje ich dobre i złe strony. • Wymienia najważniejsze rodzaje konfliktów.	• Charakteryzuje różne grupy społeczne, wskazując ich specyficzne cechy. • Określa, jaką rolę odgrywają różne grupy społeczne. • Wskazuje sposoby rozwiązania prostego konfliktu interpersonalnego na drodze kompromisu.
--	---	---	--	---

Temat: **Rodzina jako najważniejsza grupa społeczna**

• Wie, jaką rolę w społeczeństwie odgrywa rodzina. • Potrafi wymienić wartości ważne dla rodziny.	• Opisuje rodzinę jako grupę społeczną. • Wie, czym są rodziny dwupokoleniowe i wielopokoleniowe; rozumie, na czym polega rola rodziców i osób starszych.	• Potrafi wymienić akty prawne, które opisują rodzinę. • Zna prawa i obowiązki rodziców i dzieci.	• Wymienia i opisuje podstawowe funkcje pełnione przez rodzinę. • Analizuje wartości ważne dla rodziny.	• Analizuje wpływ, jaki rodzina wywiera na dzieci.
--	--	--	--	---

			• Opisuje prawa i obowiązki rodziców i dzieci. • Zna współczesne typy rodziny.	
Temat: Jak funkcjonują gospodarstwa domowe. Budżet domowy				
• Potrafi poprawnie określić najważniejsze wydatki i dochody gospodarstwa domowego.	• Zna i rozumie zasady racjonalnego gospodarowania budżetem domowym. • Rozumie pojęcie deficyt budżetowy i wie, jak uniknąć deficytu budżetowego.	• Umie wyjaśnić rolę i znaczenie gospodarstwa domowego w gospodarce państwa. • Potrafi zaplanować i rozpisać zrównoważony budżet.	• Przedstawia rolę rodziców i osób starszych w rodzinie oraz umie skorzystać z ich doświadczenia pomocnego podczas projektowania budżetu	• Wyjaśnia, że współudział w planowaniu budżetu jest przejawem postawy obywatelskiej i patriotycznej. • Rozwija postawę odpowiedzialności i przedsiębiorczości w codziennym życiu gospodarstwa domowego.
DZIAŁ II. SPOŁECZNOŚĆ SZKOLNA, LOKALNA I REGIONALNA				
Temat : Samorząd szkolny				
• Potrafi scharakteryzować klasę szkolną, pozalekcyjne koło zainteresowań, • Opisuje życie społeczności szkolnej.	• Zna strukturę polskiego systemu edukacyjnego. • Wskazuje najważniejsze prawa, jakie ma samorząd szkolny.	• Wie, czym jest samorządność, podaje przykłady rodzajów samorządów. • Podaje najważniejsze zasady wyboru samorządu szkolnego	• Wskazuje, co najmniej kilka ważnych funkcji, które pełni szkoła. • Opisuje funkcje szkoły w systemie edukacji. • Charakteryzuje strukturę polskiego systemu edukacyjnego. • Podaje, jaką rolę w życiu społeczności szkolnej odgrywa samorząd. • Charakteryzuje działania samorządu uczniowskiego.	• Uzasadnia znaczenie samorządności w państwie. • Wyjaśnia, na przykładzie wyborów do organów samorządu szkolnego, stosowanie procedur demokratycznych w życiu szkoły oraz grup, w których uczestniczy.
Temat : Prawa i obowiązki ucznia				

• Zna prawa i obowiązki ucznia. • Rozpoznaje przypadki łamania praw ucznia w swoim otoczeniu.	• Zna prawa i obowiązki pracowników szkoły. • Zna instytucje zajmujące się ochroną praw ucznia.	• Potrafi wskazać, z jakich aktów prawnych wynikają prawa ucznia. • Wymienia akty prawa szkolnego, w których zapisane są jego prawa.	• wskazuje i opisuje źródła praw ucznia • Potrafi opisać sytuacje szkolne, w których występują przykłady praw i obowiązków szkolnych • Potrafi określić w konkretnych przypadkach, jakie prawa ucznia są naruszane. • Przedstawia sposoby dochodzenia praw, które zostały naruszone.	• Dostrzega zależność między godnością ludzką a prawami ucznia, które mu przysługują
--	--	---	---	---

Temat: **Planujemy dalszą edukację szkolną i karierę zawodową**

• Potrafi dokonać oceny swoich umiejętności i zainteresowań zawodowych.	• Zna perspektywy rynku pracy i umie wskazać branże i zawody przyszłości oraz branże i zawody schyłkowe.	• Potrafi przygotować plan kariery edukacyjnej i zawodowej. • Rozumie, czym jest rynek pracy i jakie stawia oczekiwania względem pracowników. • Umie pracować w grupie podczas dokonywania analizy rynku pracy i planowania kariery zawodowej.	• Rozumie korzyści, jakie przynosi efektywna współpraca oraz zna w praktyce różne formy współpracy w grupie i zespole klasowym. • Rozumie, czym jest wolontariat, i jak doświadczenie w nim zdobyte może pomóc w karierze zawodowej.	• Rozwija postawę przedsiębiorczą i rozumie jej znaczenie przy wyborze kierunku dalszego kształcenia i wyborze drogi zawodowej. • Zna różne typy osobowości i dostrzega, jaki wpływ na wybór zawodu ma określony typ osobowości człowieka
--	---	---	---	--

Temat: **Moje miejsce na ziemi**

• Wyjaśnia, czym są mała ojczyzna i region.	• Wymienia czynniki kształtujące odrębność regionalną.	• Wskazuje cechy charakterystyczne regionu, w którym mieszka.	• Charakteryzuje czynniki kształtujące odrębność lokalną i regionalną	• Opisuje swoją małą ojczyznę, uwzględniając więzi lokalne. • Wymienia tradycje i obyczaje swojej społeczności regionalne
--	---	--	--	--

Temat: Samorządy terytorialne : lokalne i regionalne

• Znajduje podstawowe informacje na temat swojej gminy i swojego regionu. • Wie jak tworzony jest budżet gminy.	• Wymienia organy samorządowe wybierane przez obywateli. • Wymienia najważniejsze zadania organów samorządowych. • Wymienia organy stanowiące i wykonawcze w gminie (mieście/ dzielnicy); powiecie i województwie.	• Wskazuje, w jaki sposób władze centralne mogą wpływać na decyzje władz samorządowych • Wymienia najważniejsze zadania organów samorządowych. • Podaje jeden przykład wykorzystywania funduszy unijnych w środowisku lokalnym.	• Opisuje kompetencje władz centralnych wobec samorządu. • Wskazuje, w których urządach można załatwić wybrane sprawy. • Przedstawia możliwości załatwienia spraw przez e-urząd. • Potrafi wypełnić wniosek o wydanie dowodu osobistego. • Wyjaśnia, czym jest zarząd komisaryczny.	• Przedstawia informacje na temat wydarzeń i postaci historycznych związanych z dziejami lokalnymi i regionalnymi. • Przedstawia główne źródła dochodów i wydatków w budżecie gminny. • Znajduje informacje o wykorzystaniu funduszy unijnych w swojej gminie lub swoim regionie.
--	---	--	--	--

Temat: Obywatele a władze samorządowe. Budżety obywatelskie

• Wymienia problemy społeczności lokalnej.	• Wie, czym jest kapitał społeczny. • Wie, czym są młodzieżowe rady miast i gmin.	• Próbuje formułować sądy dotyczące problemów społecznych. • Potrafi wyjaśnić, czym jest budżet obywatelski.	• Opisuje różne formy wpływania przez obywateli na decyzje władz samorządowych. • Wskazuje przyczyny problemów swojej społeczności lokalnej. • Próbuje wskazać sposoby ich rozwiązania.	• Wymienia różne rodzaje kapitału społecznego i wskazuje na znaczenie tego zjawiska w procesach gospodarczych. • Przedstawia rolę i znaczenie rad młodzieżowych miast i gmin. • Zna i opisuje procedury związane z wprowadzeniem budżetu
---	--	---	--	---

				obywatelskiego.
DZIAŁ III. WSPÓLNOTY NARODOWE, ETNICZNE I OBYWATELSKIE				
Temat : Narodowość a obywatelstwo				
• Potrafi określić czas, kiedy ukształtowały się współczesne narody. • Podaje, w jaki sposób można nabyć obywatelstwo na prawie ziemi i prawie krwi.	• Wie czym różni się narodowość od obywatelstwa. • Potrafi wskazać, który ze sposobów nabywania obywatelstwa obowiązuje w Polsce.	• Zna obowiązki obywatelskie zapisane w Konstytucji RP.	• Wymienia czynniki narodotwórcze. • Potrafi opisać więzi obywatelskie i tożsamość narodową.	• Przedstawia genezę współczesnych narodów. • Wymienia inne sposoby nabywania obywatelstwa w Polsce. • Potrafi opisać, czym jest postawa obywatelska, odnosząc się do obowiązków zapisanych w polskiej konstytucji.
Temat : Inni u nas- o mniejszościach narodowych i etnicznych				
• Odróżnia mniejszości narodowe od mniejszości etnicznych. • Wskazuje różnice pomiędzy migracją a uchodźstwem.	• Wymienia mniejszości narodowe i etniczne żyjące obecnie w Polsce. • Wyjaśnia, co to jest Polonia.	• Przedstawia prawa przysługujące mniejszościom	• Charakteryzuje mniejszości narodowe i etniczne mieszkające w Polsce. • Określa miejsca zamieszkania mniejszości w Polsce. • Wyjaśnia, dlaczego mniejszościom przysługują odrębne prawa. • Przedstawia zjawiska migracji i uchodźstwa we współczesnym świecie	• Wymienia grupę posługującą się językiem regionalnym. • Wskazuje przyczyny migracji i uchodźstwa. • Opisuje w jaki sposób Polacy żyjący za granicą podtrzymują swoją więź z ojczyzną.
Temat : Różne oblicza patriotyzmu				
• Wie, co znaczy pojęcie ojczyzna. • Wymienia i opisuje polskie symbole narodowe.	• Podaje przekłady zachowań patriotycznych	• Wymienia postawy sprzeczne z patriotyzmem	• Wyjaśnia, odwołując się do różnych przykładów, czym jest patriotyzm. • Wskazuje różnice między patriotyzmem a	• Opisuje genezę polskich symboli narodowych. • Wymienia czynniki, które łączą ludzi z ojczyzną.

			nacjonalizmem, szowinizmem, ksenofobią	
Temat : Umiejętności i cechy obywatelskie				
• Wymienia cnoty obywatelskie.	• Opisuje cechy dobrego obywatela.	• Odwołując się do przykładów współczesnych i historycznych, opisuje wzory postaw obywatelskich.	• Określa znaczenie cnót i umiejętności obywatelskich w życiu społecznym. • Wymienia umiejętności społeczne	• Wymienia różne wzorce działań obywatelskich. • Opisuje różne formy aktywności społecznej.
Temat: Działania organizacji pozarządowych				
• Opisuje, czym jest społeczeństwo obywatelskie.	• Wskazuje, jak można aktywnie uczestniczyć w życiu publicznym i obywatelskim.	• Wskazuje działania, które podejmuje społeczeństwo obywatelskie.	• Wymienia najważniejsze cechy społeczeństwa obywatelskiego. • Opisuje aktywność społeczną Polaków.	• Opisuje, jak powstawała idea społeczeństwa obywatelskiego. • Wskazuje potrzeby społeczne, które realizuje społeczeństwo obywatelskie.
Temat: Aktywność obywatelska młodych				
• Wyjaśnia na czym polega wolontariat. • Wie, czym są organizacje pożytku publicznego.	• Podaje przykłady organizacji i akcji społecznych skupiających młodych ludzi. • Wymienia ich najważniejsze cele.	• Wskazuje różne możliwości działań społecznych, które mogą podejmować osoby młode.	• Charakteryzuje różne formy wolontariatu. • Opisuje różnorodne formy działalności młodych osób.	• Wyjaśnia jak można realizować konstytucyjną zasadę pomocniczości. • Dokonuje oceny działań społecznych adresowanych do młodych osób.
Temat: Zachowania etyczne w działaniach obywatelskich				
• Wie czym jest etyka. • Wymienia przykłady łamania zasad etycznych w życiu publicznym.	• Wymienia cechy etyki zawodowej. • Wskazuje negatywne skutki nieprzestrzegania zasad etycznych.	• Potrafi wyjaśnić pojęcia: mobbing, lobbing, nepotyzm, korupcja.	• Uzasadnia konieczność stosowania zasad etyki w różnych dziedzinach społecznych. • Opisuje negatywne zjawiska, które wywołane są niestosowaniem zasad	• Charakteryzuje wybrane cechy etyki zawodowej. • Opisuje naruszanie zasad etycznych i wskazuje przyczyny takich zachowań.

			etycznych.	
DZIAŁ IV. USTRÓJ DEMOKRATYCZNY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ				
Temat: Państwo i jego funkcje				
• Wie, czym jest państwo. • Zna najważniejsze cechy państwa.	• Wymienia podstawowe funkcje państwa. • Wskazuje wewnętrzne i zewnętrzne funkcje państwa.	• Potrafi podać przykłady, jak państwo realizuje swoje zadania.	• Charakteryzuje elementy tworzące państwa. • Opisuje najważniejsze cechy państwa.	• Charakteryzuje funkcje państwa. • Opisuje zadania, które powinno realizować państwo.
Temat : Fundamentalne zasady demokracji				
• Potrafi określić, gdzie i kiedy narodziła się idea demokracji. • Wie, czym jest demokracja bezpośrednia i demokracja pośrednia (przedstawicielska).	• Wymienia najważniejsze zasady demokracji • Wie, czym jest referendum. • Potrafi podać przykłady spraw, które mogą być poddawane pod referendum.	• Wyjaśnia zasadę trójpodziału władzy.	• Opisuje, czym jest demokracja pośrednia i bezpośrednia, podaje przykłady stosowania tych zasad. • Potrafi uzasadnić konieczność ochrony praw mniejszości w demokracji. • Podaje zasady organizacji referendum	• Opisuje zasady demokratyczne. • Wymienia ważne referenda krajowe i lokalne.
Temat: Konstytucja jako najważniejszy akt prawny				
• Wie, czym jest konstytucjonalizm. • Wie, czym jest preambuła.	• Wymienia najważniejsze szczególne cechy konstytucji. • Wie, czym jest i dlaczego został powołany Trybunał Konstytucyjny.	• Wymienia najważniejsze zasady ustrojowe zapisane w konstytucji.	• Charakteryzuje szczególne cechy konstytucji. • Analizuje teść preambuły Konstytucji RP i wskazuje najważniejsze wartości do, których się odwołuje. • Podaje przykłady spraw, którymi może zająć się Trybunał Konstytucyjny	• Przedstawia historię konstytucjonalizmu. • Potrafi wskazać dział konstytucji, w którym opisane są poszczególne kwestie. • Opisuje działanie Trybunału Konstytucyjnego.
Temat: Partie polityczne				
• Wie czym jest zasada pluralizmu politycznego. • Potrafi wskazać różnice	• Potrafi opisać system monopartyjny, dwupartyjny i wielopartyjny. • Wyjaśnia pojęcie koalicji rządowej.	• Potrafi podzielić partie zasiadające w sejmie, wskazując partie	• Wymienia funkcje partii politycznych. • Potrafi wskazać różnice	• Ocenia różne systemy polityczne. • Wyjaśnia, dlaczego

pomiędzy partią polityczną a inną organizacją społeczną		prawicowe centrowe i lewicowe. • Wyjaśnia pojęcie opozycja.	pomiędzy różnymi systemami partyjnymi. • Wymienia najważniejsze cele partii prawicowych, centrowych i lewicowych.	istnieje konkurencja pomiędzy partiami politycznymi.
Temat: Jak działa demokracja przedstawicielska : sejm i senat				
• Wyjaśnia pojęcie demokracji przedstawicielskiej. • Wymienia cechy demokratycznych wyborów.	• Wie , czym jest czynne i bierne prawo wyborcze.	• Wymienia najważniejsze instytucje sejm i senatu. • Potrafi wymienić kilka kompetencji sejm i senatu.	• Wyjaśnia , dlaczego wybory są elementem demokracji pośredniej, czyli przedstawicielskiej. • Opisuje cechy demokratycznych wyborów. • Opisuje wskazaną funkcję parlamentu.	• Potrafi podać przykłady sytuacji, gdy prawa wyborcze mogą być ograniczone. • Opisuje , jak działa polski parlament
Temat: Władza wykonawcza : prezydent i Rada Ministrów				
• Wie , czym jest republikańska forma rządów. • Potrafi wskazać, kto sprawuje w Polsce władzę wykonawczą.	• Potrafi określić, kto wchodzi w skład rządu. • Wie , jak są przeprowadzane w Polsce wybory prezydenckie. • Odszukuje i opracowuje informację o prezydentach wybranych w wyborach bezpośrednich.	• Podaje imiona i nazwiska urzędującego prezesa i wiceprezesów Rady Ministrów. • Wymienia prezydentów RP wybranych w wyborach bezpośrednich. • Podaje przykłady kompetencji prezydenta.	• Odwołując się do zasady dobra wspólnego, wyjaśnia , czym jest republikańska forma rządów. • Wie , kto może kandydować na urząd Prezydenta RP. • Wyjaśnia , jak wyłaniany jest rząd. • Potrafi wyjaśnić pojęcia: rząd większościowy i rząd mniejszościowy. • Przedstawia kompetencje Rady Ministrów.	• Wie , na czym polega dualizm władzy wykonawczej w RP. • Podaje przykłady najważniejszych uprawnień prezydenta. • Potrafi , korzystając z różnych źródeł, opisać działania obecnie urzędującego prezydenta. • Potrafi wskazać decyzje rządu, które miały wpływ na indywidualne życie swoje lub swojej rodziny.
Temat: Władza sądownicza				
• Wyjaśnia zasadę państwa prawa. • Przedstawia podział władzy sądowniczej na sądy	• Zna strukturę sądownictwa powszechnego. • Wie , w jakich sprawach orzeka sąd rejonowy.	• Wyjaśnia zasady: niezależności, niezawisłości	• Wie , czym zajmują się sądy powszechne, wojskowe administracyjne i trybunały.	• Podaje przykłady naruszania zasad państwa prawa. • Wyjaśnia najważniejsze

powszechne, wojskowe, administracyjne i trybunały.		oraz dwuinstancyjno ści.		zasady określające działalność władzy sądowniczej. • Opisuje , jak działają organy wymiaru sprawiedliwości.
DZIAŁ V. ŚWIAT, EUROPA				
Temat: Organizacje międzynarodowe				
• Wymienia kilka kierunków polskiej polityki zagranicznej.	• Wymienia cele i przejawy działania Organizacji Narodów Zjednoczonych. • Wskazuje cele i różne formy działalności Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego	• Wymienia państwa należące do NATO. • Przedstawia działalność Polski w ONZ, Unii Europejskiej i NATO.	• Opisuje najważniejsze kierunki polityki zagranicznej: suwerenność współpraca w organizacjach międzynarodowych, polityka regionalna, polityka wschodnia. • Określa okoliczności powstania ONZ i NATO. • Opisuje najważniejsze organy NATO i ONZ	• Wymienia przykłady misji wojskowych ONZ i NATO. • Wymienia i opisuje organizacje wyspecjalizowane działające w ramach ONZ.
Temat: Cele i zasady działania Unii Europejskiej				
• Wskazuje przyczyny powstania Unii Europejskiej. • Znajduje informacje o życiorysie politycznym Ojców Europy.	• Wymienia ogólne cele UE.	• Potrafi wymienić państwa członkowskie UE. • Wymienia najważniejsze instytucje UE.	• Wymienia Ojców Europy i wskazuje z jakich krajów pochodzili. • Wskazuje pięć najważniejszych wydarzeń związanych z powstaniem UE, uzasadnia swój wybór.	• Na podstawie szczegółowych celów wskazuje główne kierunki rozwoju UE do 2020 roku. • Zna skład i zadania najważniejszych instytucji UE.
Temat: We wspólnej Europie				
• Potrafi wymienić korzyści z polskiego członkostwa w UE.	• Wymienia osoby z Polski, które pełnią ważne funkcje w instytucjach unijnych.	• Wymienia podstawowe prawa obywateli Unii Europejskiej.	• Opisuje , jakie funkcje pełnią Polacy w instytucjach europejskich. • Opisuje korzyści z członkostwa w UE dla gospodarki oraz społeczeństwa, ze	• Potrafi podać liczbę polskich eurodeputowanych. • Opisuje, jak prawa obywatela UE wpływają na życie obywateli państw członkowskich.

			szczególnym uwzględnieniem ludzi młodych. • Podaje przykłady programów finansowanych z UE.	
--	--	--	--	--

Temat: **Problemy współczesnego świata**

• Wyjaśnia, czym jest zjawisko globalizacji	• Wyjaśnia pojęcia: fundamentalizm religijny i terroryzm.	• Wymienia problemy ekonomiczne i demograficzne świata. • Wymienia problemy związane ze środowiskiem naturalnym i chorobami.	• Charakteryzuje problemy ekonomiczne i demograficzne współczesnego świata. • Znajduje i opracowuje informacje o konfliktach toczących się na świecie. • Charakteryzuje problemy związane ze środowiskiem naturalnym i chorobami. • Opisuje zjawisko terroryzmu.	• Opisuje globalizację w różnych aspektach. • Przedstawia propozycje działań w kierunku rozwiązania problemów współczesnego świata.
--	--	---	---	--

DZIAŁ VI. PRAWA CZŁOWIEKA, NIELETNI WOBEC PRAWA

Temat: **Jak kształtowały się prawa człowieka**

• Wskazuje, z czego wynikają prawa człowieka. • Uzasadnia, dlaczego prawa człowieka są niezbywalne.	• Wskazuje źródła ludzkiej godności. • Wymienia najważniejsze cechy praw człowieka.	• Omawia cechy praw człowieka. • Wymienia najważniejsze dokumenty, które tworzą międzynarodowy system ochrony praw człowieka. • Wie, kiedy powstała Powszechna Deklaracja Praw Człowieka.	• Wie, czym jest prawo naturalne i określa jego wpływ na rozwój idei praw człowieka. • Charakteryzuje pojęcie godności, rozróżniając godność osobową człowieka od godności osobistej. • Na podstawie preambuły Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka analizuje jej najważniejsze treści.	• Przedstawia najważniejsze wydarzenia związane z rozwojem idei praw człowieka. • Wymienia najważniejsze zadania międzynarodowego systemu ochrony praw człowieka.
--	--	--	---	--

Temat: **Prawa człowieka zapisane w Konstytucji RP**

• Wymienia prawa i wolności osobiste, które są ważne dla młodych osób.	• Wie, jak pojęcia: wolności i prawa charakteryzowane są w Konstytucji RP	• Wymienia ogólne zasady dotyczące praw i wolności zapisanych w polskiej konstytucji. • Wymienia różne formy uczestniczenia obywateli w życiu publicznym.	• Wskazuje na różnice pomiędzy prawami a wolnościami. • Potrafi wskazać granice wolności i zakres praw gwarantowany przez państwo.	• Potrafi wymienić i scharakteryzować wybrane prawa osobiste i polityczne zapisane w Konstytucji RP. • Wie, czym jest ludowa inicjatywa ustawodawcza.
---	--	--	---	--

Temat: **Ochrona praw człowieka**

• Wymienia różne systemy ochrony praw człowieka.	• Wie, jaką rolę w ochronie praw człowieka pełni Rzecznik Praw Obywatelskich.	• Wymienia najważniejsze elementy systemu praw człowieka w Polsce. • Wymienia organizacje pozarządowe działające na rzecz ochrony praw człowieka. • Wymienia działania UNICEF na rzecz praw dzieci. • Opisuje działania Rzecznika Praw Dziecka.	• Opisuje najważniejsze funkcje Rzecznika Praw Obywatelskich. • Opisuje działania organizacji pozarządowych na rzecz ochrony praw człowieka. • Opisuje wybrane prawa zapisane w Konwencji o prawach dziecka. • Podaje przykłady naruszania praw dziecka	• Potrafi przedstawić sposób złożenia wniosku do RPO. • Wskazuje sytuacje, które uprawniają do podejmowania interwencji przez Rzecznika Praw Dziecka. • Wymienia instytucje, które zajmują się ochroną praw człowieka w systemie uniwersalnym, regionalnym i krajowym
---	--	--	--	--

Temat: **Uprawnienia policji i służb porządkowych**

• Zna najważniejsze zadania policji i służb porządkowych. • Wie, na czym polega przymus bezpośredni.	• Podaje przykłady środków przymusu bezpośredniego. • Wymienia podstawowe rodzaje przemocy.	• Wskazuje sytuacje, gdy służby porządkowe mogą użyć przymusu bezpośredniego.	• Podaje przykłady sytuacji, w których policja może korzystać ze swoich uprawnień.	• Potrafi określić, jak należy się zachować w sytuacjach, gdy mamy do czynienia z przemocą.
---	--	--	---	--

Temat: **Młodzi ludzie w kontakcie z prawem**

• Opisuje, czym jest przemoc	• Potrafi wymienić różne typy przestępstw.	• Wymienia prawa,	• Wskazuje różnice	• Opisuje, na jakich
---	---	--	---	---

rówieśnicza. • Wskazuje , które rodzaje przemocy rówieśniczej są zaliczane do przestępstw, a które – do wykroczeń.	• Wie , jaki sąd rozpatruje sprawy nieletnich.	które przysługują nieletniemu, który został zatrzymany przez policję.	pomiędzy wykroczeniem, występkiem a zbrodnią. • Wymienia środki, które może zastosować sąd wobec nieletniego.	zasadach nieletni odpowiadają za czyny karalne w zależności od wieku. • Wskazuje sytuacje, w których zatrzymanego nieletniego należy natychmiast zwolnić.
--	---	---	---	---

DZIAŁ VII. W ŚWIECIE MEDIÓW I INFORMACJI

Temat: **Media we współczesnym świecie**

• Wie , czym są środki masowego przekazu.	• Wymienia różne rodzaje mediów, dzieląc je na: pisane, audiowizualne i interaktywne.	• Wymienia funkcje mediów. • Wyjaśnia pojęcie czwartej władzy.	• Opisuje różne rodzaje mediów. • Wyjaśnia , dlaczego media są nazywane czwartą władzą.	• Opisuje różne funkcje mediów. • Opisuje , jaką rolę odgrywają media we współczesnym społeczeństwie. • Wyjaśnia pojęcie public relations.
--	--	---	--	---

Temat: **Jak korzystać ze środków masowego przekazu?**

• Wymienia i opisuje umiejętności, które umożliwią swobodne poruszanie się wśród natłoku informacji. • Odnajduje w mediach informacje na wskazany temat, analizuje je.	• Wyjaśnia pojęcia: społeczeństwo informacyjnej globalna wioska. • Wie dlaczego dziennikarstwo jest zawodem zaufania publicznego	• Wymienia zachowania etyczne w mediach elektronicznych. • Odróżnia fakty od komentarzy.	• Uzasadnia , czy społeczeństwo polskie jest społeczeństwem wiedzy. • Wymienia i opisuje zjawiska utrudniające przepływ informacji w sieci. • Wymienia i opisuje zasady etyki dziennikarskiej.	• Opisuje wpływ mediów na zjawisko globalizacji. • Wyjaśnia , dlaczego nie należy mieszać faktów z komentarzami i opiniami.
---	---	---	---	--

Temat: **Informacja i przekaz na wagę złota**

• Wymienia najważniejsze funkcje reklamy.	• Wie , czym jest reklama społeczna. • Odszukuje w Internecie komunikaty z badań opinii publicznej.	• Wymienia różne techniki manipulacji stosowane w reklamach. • Wie , na czym polega znaczenie badań opinii publicznej.	• Krytycznie analizuje wybrany przekaz reklamowy. • Odczytuje i interpretuje wyniki sondaży opinii publicznej.	• Przedstawia krótko dzieje reklamy. • Wymienia i analizuje różne reklamy społeczne.
--	--	---	---	---

Temat: **Cyberprzestrzeń – korzyści i zagrożenia**

• **Wie** czym jest cyberprzestrzeń.

• **Wymienia** zasady bezpieczeństwa w sieci.

• **Wymienienia** zagrożenia i korzyści wynikające z korzystania z cyberprzestrzeni.

• **Wymienia** najważniejsze rodzaje szkodliwych programów, które stanowią zagrożenie dla uczestników cyberprzestrzeni.

• **Wymienia** najważniejsze funkcje cyberprzestrzeni.

• **Zna** zasady, jakie należy stosować aby uchronić się przed szkodliwym oprogramowaniem.

• **Potrafi** uzasadnić, że cyberprzestrzeń to miejsce służące swobodnemu przekazywaniu idei i informacji.